

Anjou kori gazdaságpolitika

Előzmény:

Az Árpád-ház kihalása után az ország a tartományurak kezébe került. A kiskirályok megszerezték maguknak a főméltóságokat (nádor, vajda, bán), sajátjukként kezelték a királyi várakat, úgy gondolták, az ő joguk az új király megválasztása. A trónért az Árpád-házzal nőágon rokon dinasztiák versengtek: Anjouk, Premyslek, Wittelsbachok. **Anjou Károly Róbert**et támogatta a pápa, az itáliai bankárok és a magyar főpapság. III. András halálakor Károly nem tétlenkedett, egy kis csapattal Esztergomba sietett, ahol az érsek egy alkalmi koronával megkoronázta (1301). A tartományurak nem fogadták el a nélkülük hozott döntést, arra hivatkozva, hogy a koronázás nem a Szent Koronával történt. Károly megnyerte néhány tartományúr támogatását (Aba Amádé, Borsa Kopasz, Csák Ugrin) és az 1307-es rákosi gyűlésen a főpapok és a nemesek támogatásával elfogadták magyar királynak. A gyűlésen Károly megerősítette a nemesek szabadságát, mely szerint nem lehet őket familiárisi szolgálatra kötelezni. 1308-ban Pesten királlyá választották, sokan innen számítják uralkodását (1308-1342). A király ügyes taktikával hol tárgyalva, hol harcolva, egymás ellen kijátszva a tartományurakat erősítette hatalmát. Kán Lászlótól (Erdély vajdája) tárgyalás útján szerezte vissza a Szent Koronát, melyért cserébe a vajdai méltóság megtartását ígérte. 1310-ben Székesfehérváron az esztergomi érsek megkoronázta a Szent Koronával, így teljes jogú magyar királlyá vált. Az 1312-es rozgonyi csatában legyőzte az Abákat. Ebben a harcban a papság, a nemesség és a polgárság is a király mögé állt a tartományúri hatalommal szemben. Csák Ugrin halálával a Délvidék harc nélkül került a király kezébe. Csák Máté 1321-es halálával az egész ország királyi fennhatóság alá került.

Belpolitika:

Károly visszaszerezte a királyi birtokokat, melyeket a továbbiakban az új bárók irányítottak (Garai, Lackfi, Szécsi, Kanizsai stb.). A bárók csak tisztségük révén irányítottak, tehát jövedelmeik nagy része a király kezétől függött. A király korlátozta az egyházi hatalmat, a pápai jövedelmek harmadát lefoglalta az állam számára. A magyar haderőt a király hadserege, a bárói, vármegyei bandériumok¹ és a kun könnyűlovasság alkották. Támadó hadjáratok alkalmával a királynak fizetnie kellett a nemeseknek, ezért Károlynak növelnie kellett bevételeit.

Gazdaságpolitika:

Magyarország rendkívül gazdag volt ásványkincsekben. Károly elsősorban a nemesfémbányászat fejlődését támogatta, ezért a földek tulajdonosainak átengedte a bányabér (urbura) egyharmadát, így érdekeltté tette a birtokosokat a bányák megnyitásában. Jelentősebb volt a királyi pénzverési monopóliumból származó haszon. A kitermelt nemesfémeket a termelők kötelesek voltak nyers állapotban beszolgáltatni a felállított tíz pénzverő kamara egyikénél, ahol vert pénzt kaptak érte. A

¹ **bandérium:** (bandiera:zászló) fegyverbe állított zászla hadba vonuló katonai egység, zászlóalj

vert pénz 45-50%-kal kevesebb nemesfémeket tartalmazott a beszolgáltatottnál. Károly jó minőségű aranyforintot és ezüstdénárt veretett. Az új pénz értékállóságát csak úgy őrizhette meg, hogy szakított az évenkénti beváltással és a pénzrontással. E jövedelem pótlására bevezette a kapudót (1336), melyet jobbágyportánként kellett fizetni, évente 18 dénár (a pénzrontásból származó jövedelemnek, azaz a kamara hasznának pótlására). Bevezette a harmincadvámot a kereskedelem megvámolására. Az országba behozott iparcikkekért (szövet, fegyver) főleg aranypénzzel fizettek, a század közepétől nőtt az élőmarha és a bor kivitele.

Külpolitika:

Hatalmának megszilárdulása után aktív külpolitikát folytatott. Két fő célja volt: családja dinasztikus kapcsolatainak és Magyarország déli befolyási övezetének visszaszerzése. Jó viszonyra törekedett a cseh Luxemburgi és a lengyel Lokietek családdal. Feleségül vette Lokietek Ulászló lányát, Erzsébetet. 1335-ben a visegrádi királytalálkozón megállapodott a két uralkodóval egy Bécset elkerülő kereskedelmi útvonal kijelöléséről, ugyanis sértette érdekeiket Bécs árumegállító joga. Lokietek Kázmér megtette utódjának Károly idősebbik fiát, Lajost; kisebbik fiát, Andrást eljegyezték a Nápolyi trón örökösével, Johannával.